

37. Teurastamo

(Yleinen teurastamo)

Teurastamon toimintakertomus¹⁾ v:lta 1950 oli seuraavan sisältöinen:

Teurastamolautakunta

Kokoonpano ja kokoukset. Kokouksessaan tammikuun 11 p:nä 1950 kaupunginvaltuusto valitsi teurastamolautakunnan puheenjohtajaksi isännöitsijä J. Mehdon sekä lautakunnan muiksi jäseniksi eläinlääkintöneuvos A. G. Backmanin, kauppias W. J. Elkin, agronomi U. Forssin, tarkastaja S. Koskisen, teurastaja Y. A. Pajulan, putkiasentaja V. A. Saarelan, kauppias A. J. Saarisen ja varatuomari T. V. Sivulan. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa toimi eläinlääkintöneuvos A. G. Backman. Lautakunnan varapuheenjohtajana toimi kauppias W. J. Elki ja sihteerinä apulaiskaupunginsihteerinä A. Blomberg.

Teurastamolautakunta kokoontui 16 kertaa ja oli sen käsittelemien asiain pykäläluku 164 ja lähetettyjen kirjeiden luku 54.

Lausunnot ym. Lautakunnan kertomusvuonna kaupunginhallitukselle antamista lausunnoista ja esityksistä mainittakoon seuraavat, jotka koskivat: maatalousministeriön eläinlääkintöosaston esitystä teurastamon laboratorio- ja trikiinitutkimusten suorittamisesta uudessa maidontarkastamossa; tuotantokomitean aloitetta teurastamon henkilökunnan lääkärinhuollon järjestämisestä; uuden syväjäähdyttämön ensimmäisen rakennusvaiheen suunnittelua ja piirustusten hyväksymistä; kahden tilapäisen toimistoapulaisten paikan vakinaistamista ja apulaiskassanhoitajan viran perustamista teurastamon toimistoon; v:n 1951 talousarvioon merkittäviä määrärahoja teurastamon uudisrakennuksia varten; taksojen, maksujen ja vuokrien korotusta; automaattipuhelimen asentamista tukkuhalliin; kalasataman ravintolan vuokraamista maataloushallituksen kalataloudelliselle tutkimuslaitokselle; teurastamon osallistumista lihaviikon järjestelyyn; uuden maidontarkastamorakennuksen hallintoa ja osuusliike Valion tiedustelua voimavaroistamismahdollisuuksista suunnitteilla olevassa jäähdyttämössä.

Edellisten lisäksi mainittakoon seuraavat lausunnot ja esitykset: terveydenhoitolautakunnalle lihantarkastamon muutettujen aukioloaikojen vahvistamisesta; kauppias G. Virtasen kanateurastamon vuokrasopimuksen tulkintaa koskevasta esityksestä; apulaishohtaja J. Sjölundin osallistumisesta Veterinaerforeningen for Naeringsmiddelhygiene'n nimisen yhdistyksen 25-vuotisjuhlaan Oslossa toukokuun 25—26 p:nä 1950 vuotien tarkastuksen järjestämisestä; tarkkailukellon ja korttileimauslaitteen asentamisesta; toimitusjohtaja T. J. Tallqvistin matkasta Ruotsiin ja Norjaan; sekä osaston aikaansaamisesta elinten, suolien ym. teurastamon sivutuotteiden talteenottoa, käsitelyä ja säilytystä varten.

Kalasatama

Kalasataman neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi toimitusjohtaja T. J. Tallqvist sekä jäsenenä agronomi U. H. Forss lautakunnan edustajana, tarkastaja S. Koskinen vähittäiskuluttajien edustajana, johtaja A. Vainio edustaen Suomen kalakauppiaitten liittoa, professori T. H. Järvi Suomen kalastusyhdistyksestä, kauppias N. F. Karlsson Helsingin kalakauppiaiden yhdistyksestä ja kalastusneuvos G. Gottberg Nylands fiskarförbund nimistä liittoa.

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1952.

Teurastamon toiminta

Henkilökunnassa tapahtuneet muutokset. Ensimmäinen konemestari A. F. Virtanen, vaakaaja U. A. Forssell ja navettamies F. Lehto siirtyivät eläkkeelle vastaavasti kesäkuun 19 p:stä, helmikuun 19 p:stä ja maaliskuun 1 p:stä lukien, vaakaaja H. O. Heino erosi helmikuun 28 p:nä ja navettamies M. Haapakoski ja halliapulainen V. Nykänen erotettiin vastaavasti syyskuun 16 p:stä ja marraskuun 7 p:stä lukien. Taloudenhoitajaksi valittiin toimistoapulainen K. K. Carlander tammikuun 4 p:stä lukien, apulaiskas-sanhoitajaksi herra O. V. O. Mustonen marraskuun 1 p:stä lukien, vakinaiseksi toimistoapulaisiksi herra V. Hartikainen maaliskuun 9 p:stä sekä tilapäiset apulaiset M. Malkamäki ja A.-M. Varhala tammikuun 1 p:stä 1951 lukien, ensimmäiseksi konemestariksi herra F. G. Saarinen kesäkuun 19 p:stä ja toiseksi konemestariksi herra E. V. Karppi tammikuun 1 p:stä 1951 lukien, laboratoriovahtimestariksi karjapihan esimies N. A. Ahlqvist toukokuun 1 p:stä lukien, jolloin herra E. Lindholm nimitettiin hänen seuraajakseen esimiehen toimeen, vaakaajiksi herrat G. A. Mannila ja I. Nummelin sekä halliapulaisiksi herrat Y. A. Tiemaa ja P. A. Patjas maaliskuun 1 p:stä lukien, navettamiehiksi herra M. Haapakoski ja vartijaksi herra T. Rajokangas toukokuun 1 p:stä lukien.

Tilapäinen työvoima ja kesälomasijaiset. Vt. professori, eläinlääkäri B. Henriksson, yliassistentti P. Andersson ja eläinlääkintätohtori L. Reinius saivat määräyksen tilapäisesti hoitaa lihan tarkastajantointia teurastamolla. Toimistoapulaisten kesälomasijaisina toimivat neidit U. Kaukovaara ja R. Kinnunen kesäkuun 1 p:stä elokuun 31 p:ään.

Tuotantokomitea. Teurastamon tuotantokomiteaan valittiin vv:ksi 1950—52 seuraavat henkilöt: työnantajan edustajiksi toimitusjohtaja T. J. Tallqvist ja käyttöpäällikkö K. V. Virtanen vakinaisiksi ja tarkastuseläinlääkäri B.-O. Engdahl ja apulaisjohtaja J. K. Sjölund varajäseniksi, viranhaltijain edustajiksi taloudenhoitaja K. K. Carlander ja hallin yliesimies R. Åkerman vakinaisiksi ja apulaiseläinlääkäri V. Troberg ja vaakaaja H. O. Heino sekä jälkimmäisen erottua jäähdyttämön hoitaja F. F. Nyström varajäseniksi sekä työntekijäin edustajiksi metallikorjausmies A. A. Virtanen, teurastajat Y. A. Pajula ja M. Saaristo, aputyöntekijä T. Leppänen ja siivooja H. M. Tuomiluoto vakinaisiksi sekä halliapulainen M. Flinkman, vaakaaja A. N. Nikula ja teurastajat L. O. Saarinen, V. Saarinen ja A. E. Virtanen varajäseniksi.

Teurastusosastot. Teurastusosastoilla teurastettiin ja tarkastettiin vv. 1946—50 seuraava määrä eläimiä. Vertailun vuoksi julkaistaan myös v:n 1938 luvut:

	1938	1946	1947	1948	1949	1950
Sonneja ja härkiä	4 439	648	1 067	2 438	5 462	4 973
Lehmiä	20 015	3 595	15 191	11 120	12 201	13 497
Hiehoja ja isoja vasikoita	17 294	1 877	7 002	10 485	21 349	22 284
Pikkuvasikoita	4 271	1 411	4 805	6 743	8 429	7 397
Lampaista ja vuohia	14 039	1 082	7 499	15 124	21 750	18 648
Sikoja yli 50 kg	24 901	1 891	12 413	15 887	44 619	25 673
Sikoja alle 50 kg	200	28	11	235	1 297	860
Hevosia	208	360	1 823	2 538	1 439	2 295
Yhteensä	85 367	10 892	49 811	64 570	116 546	95 627

Edellä luetellut v:n 1950 ruhot vastasivat 6 828 278 kg lihaa, josta 55.4 % oli nautakarjan, 3.8 % lampaan, 33.8 % sian ja porsaan sekä 7.0 % hevosen lihaa.

Tarkastuksissa määrättiin erikoiskäsiteltäviksi 12 sonnin, 28 lehmän, 21 hiehon ja ison vasikan ruhoa, kun taas seuraava määrä hylättiin.

	Hylättyjä koko ruhoja, kpl kg		Hylättyjä ruhonosia, kpl kg		Kaikkiaan, kg
Sonneja	1	134	2	17	151
Lehmiä	21	2 406	48	416	2 822
Hiehoja ja isoja vasikoita	21	1 018	11	54	1 072

	Hylättyjä koko ruhoja,		Hylättyjä ruhonosia,		Kaikkiaan, kg
	kpl	kg	kpl	kg	
Pikkuvasikoita	45	536	1	2	538
Lampaita	25	265	5	7	272
Sikoja	68	6 123	342	1 721.75	7 844.75
Porsaita	1	5	1	6	11
Hevosia	3	380	7	117.5	497.5
Yhteensä	185	10 867	417	2 341.25	13 208.25

Sitä paitsi hylättiin kaikkiaan 15 004.25 kg elimiä, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 28 212.5 kg.

Teurastusosastoilla teurastetut eläimet oli tuotu kaupunkiin joko maanteitse tai rautateitse kuten allaolevasta yhdistelmästä lähemmin selviää:

	Maanteitse saapuneita	Rautateitse saapuneita	Kaikkiaan
Raavaita	16 364	31 787	48 151
Lampaita ja vuohia	6 663	11 985	18 648
Sikoja ja porsaita	19 015	7 518	26 533
Hevosia	1 268	1 027	2 295
Yhteensä	43 310	52 317	95 627

Karjatallien käyttö. Kaikkiaan oli talleissa yötä 25 992 eläintä eli 24.9 % kaikista teuraseläimistä. Raavaita oli talleissa 12 782 kpl eli 12.2 %, lampaita 4 598 eli 4.4 %, hevosia 1 578 eli 1.5 % ja sikoja 7 034 eli 6.7 %.

Rehujen käyttö. Kaikkiaan käytettiin vuoden aikana 75 102 kg heiniä ja pahnoja sekä 9 256 kg perunoita ja kauruja.

Suolipesimössä puhdistettiin 83 486 eläimen sisälmykset, nimittäin 36 803 raavaan, 27 219 sian ja hevosen sekä 19 464 pikkuvasikan ja lampaan suolet ja mahat.

Vuotien tarkastus. Teurastamossa teurastettujen eläinten vuotia tarkastettiin eri kuukausina seuraavat määrät:

	Tarkastettu, kpl	Leimattu, kpl			Nylkyvikoja,			Luonnonvikoja,	
		I lk	II lk	III lk	kpl	%	kpl	kpl	
Tammikuu	5 235	4 920	315	—	76	1.5	34	205	3.9
Helmikuu	3 663	3 466	196	1	54	1.5	55	88	2.4
Maaliskuu	4 606	4 311	264	31	72	1.6	68	155	3.4
Huhtikuu	4 111	3 812	219	80	78	1.9	26	195	4.7
Toukokuu	4 786	4 445	269	72	63	1.7	39	239	4.9
Kesäkuu	4 460	4 126	238	96	60	1.3	32	242	5.4
Heinäkuu	6 322	5 883	332	107	95	1.7	11	333	5.3
Elokuu	8 280	8 006	251	23	74	0.9	25	175	2.1
Syyskuu	8 925	8 769	155	1	54	0.8	38	64	0.7
Lokakuu	8 912	8 680	231	1	48	0.7	45	139	1.6
Marraskuu	6 325	6 034	291	—	35	0.7	40	216	3.4
Joulukuu	3 951	3 758	193	—	32	0.9	36	125	3.2
Yhteensä	69 576	66 210 ¹⁾	2 954	412	741	1.2 ¹⁾	449	2 176	3.2

¹⁾ Teurastustavasta johtuen on 449 uskonnollisten menojen mukaisesti teurastetun eläimen vuotaa merkitty II luokkaan.

Lisäksi tarkastettiin seuraavat määrät maalaisvuotia:

	Tarkastettu, Leimattu, kpl					Tarkastettu, Leimattu, kpl			
	kpl	I lk	II lk	III lk		kpl	I lk	II lk	III lk
Tammikuu	2 265	1 927	323	15	Heinäkuu	1 910	1 651	213	46
Helmikuu ...	1 779	1 496	262	21	Elokuu	3 192	2 867	293	32
Maaliskuu ...	2 256	1 896	330	30	Syyskuu	3 027	2 737	244	46
Huhtikuu	2 268	1 930	297	41	Lokakuu	2 975	2 666	271	38
Toukokuu ...	1 533	1 294	189	50	Marraskuu ...	3 277	2 909	328	40
Kesäkuu	1 428	1 251	120	57	Joulukuu	2 437	2 208	214	15
Yhteensä						28 347	24 832	3 084	431

Hylkyjä ei ollut.

Lihantarkastamoissa (Helsinki 1 teurastamolla ja Helsinki 2 Malmilla) tarkastettiin v:n 1950 kuluessa 2 957 261 kg lihaa keskipainojen mukaan laskettuna. Tarkastukset kohdistuivat 58 057 kg:aan paloiteltua lihaa ja seuraavassa mainittuihin ruholajeihin; vertailun vuoksi julkaistaan myöskin vuoden 1938 ja 1949 vastaavat luvut:

	1938		1949		1950	
	Koko ruhoja, kpl	Puoli-ruhoja, kpl	Koko ruhoja, kpl	Puoli-ruhoja, kpl	Koko ruhoja, kpl	Puoli-ruhoja, kpl
Sonneja	153	—	158	—	179	—
Lehmiä	4 973	37	5 284	2	5 770	—
Hiehoja ja isoja vasikoita	13 059	7	8 507	—	10 887	—
Pikkuvasikoita	26 861	30	20 366	2	21 489	—
Lampaita ja vuohia	15 788	15	24 640	4	18 170	—
Sikoja ja porsaita	6 718	246	11 629	86	8 743	5
Hevosia	186	—	815	—	813	—
Yhteensä	67 738	335	71 399	94	66 051	5

Tarkastuksen johdosta erikoiskäsiteltiin v. 1950 hiehoja ja isoja vasikoita 1 kpl, kun taas seuraava määrä ruhoja ja ruhonosia hylättiin:

	Hylättyjä koko ruhoja,		Hylättyjä ruhonosia,		Kaikkiaan,
	kpl	kg	kpl	kg	kg
Sonneja	—	—	1	8	8
Lehmiä	141	21 421	55	1 414	22 835
Hiehoja ja isoja vasikoita	32	1 470	17	381	1 851
Pikkuvasikoita	330	4 678	61	380	5 058
Lampaita ja vuohia	47	317	3	12	329
Sikoja ja porsaita	79	6 052	166	1 245. ^s	7 297. ^s
Hevosia	27	7 236	15	740	7 976
Yhteensä	656	41 174	318	4 180. ^s	45 354. ^s

Sitä paitsi hylättiin 306 kg paloiteltua lihaa ja 19 019.^s kg elimiä, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 64 680 kg.

Tukkumyyntihallin jäähdyttämön ja syväjäähdyttämön sekä eri laitteiden käyttö. Tukkumyyntihallia, jäähdyttämöä ja syväjäähdyttämöä käytettiin eri kuukausina seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Tukkumyyntihallissa myytiin:													
Raavaita kpl	3 440	3 004	3 791	2 813	3 015	2 559	2 455	2 583	3 049	3 519	3 479	2 922	36 629
Isoja vasikoita »	3 543	3 073	4 866	3 821	4 138	3 739	4 496	5 971	6 988	5 293	5 626	4 806	56 360
Pikkuvasikoita »	2 481	2 253	3 630	4 531	3 192	2 025	1 520	1 420	1 647	1 828	2 015	1 794	28 336
Lampaita »	4 513	3 696	4 254	3 359	3 163	2 782	3 320	7 789	9 396	9 717	6 477	3 812	62 278
Sikoja »	4 122	5 009	5 379	4 454	4 035	3 262	3 361	3 972	5 116	5 575	5 471	6 613	56 369
Hevosia »	495	322	359	186	147	211	157	162	284	212	520	376	3 431
Yhteensä, kpl	18 594	17 357	22 279	19 164	17 690	14 578	15 309	21 897	26 480	26 144	23 588	20 323	243 403
Muuta tavaraa kg	75 199	54 660	73 271	54 038	58 495	47 111	53 588	60 741	64 520	59 126	75 609	69 815	746 173

Kilogrammoiksi muunnettuina muuttuvat edellä esitetyt numerot seuraaviksi:

	Kg		Kg		Kg
Tammikuu	1 342 230	Toukokuu	1 198 407	Syyskuu	1 512 058
Helmikuu	1 243 868	Kesäkuu	1 050 353	Lokakuu	1 496 093
Maaliskuu	1 530 519	Heinäkuu	1 069 294	Marraskuu	1 528 609
Huhtikuu	1 220 800	Elokuu	1 237 611	Joulukuu	1 410 587
					Koko vuosi 15 840 429

Edellä mainittuihin lukuihin sisältyy 96 628 kg ulkomaille lähetettyä lihaa, josta 76 492 kg sianlihaa ja 20136 kg hevosenlihaa.

Teurastamossa säilytettiin kertomusvuonna seuraavat määrät:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Jäähdyttämön riippuvien ruhojen osastoilla säilytettiin ¹⁾ :													
Raavaita ja isoja vasikoita kpl	15 808	11 035	12 932	10 685	11 174	12 953	14 830	14 981	19 926	18 146	14 010	12 526	169 006
Pikkuvasikoita »	2 874	2 017	3 113	5 254	2 873	2 318	1 807	1 751	1 596	2 823	2 005	1 556	29 987
Lampaita »	2 826	3 202	4 784	4 777	3 737	2 738	2 919	8 101	6 674	9 875	5 783	4 858	60 274
Sikoja »	7 892	9 111	9 141	9 771	5 959	6 627	6 735	8 062	9 030	13 378	13 084	9 486	108 276
Hevosia »	2 120	2 052	1 070	568	324	732	707	740	967	1 312	2 014	2 252	14 858
Yhteensä, kpl	31 520	27 417	31 040	31 055	24 067	25 368	26 998	33 635	38 193	45 534	36 896	30 678	382 401
Muuta tavaraa kg	34 230	23 731	56 900	65 019	58 775	68 553	82 900	78 960	92 330	91 415	82 010	89 690	824 513
Syväjäädäytämässä säilytettiin:													
Metsänriistaa, kanoja ym. siipikarjaa... kg	510	160	3 541	500	5 135	4 619	7 440	3 590	10 864	5 739	10 085	4 931	57 114
Lihaa »	2 828	16 551	5 163	7 410	5 300	21 464	3 501	8 825	16 972	33 837	30 228	39 097	191 176
Muuta tavaraa »	721	40	1 905	1 962	4 185	2 500	6 946	1 837	1 755	4 750	3 070	9 206	38 877
Metsästäjäkotteissa »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25 000	25 000
Yhteensä, kg	4 059	16 751	10 609	9 872	14 620	28 583	17 887	14 252	29 591	44 326	43 383	78 234	312 167

Lihantarkastamosta suoraan vietiin tukkumyyntihallia käyttämättä 265 raavaan, 5 328 pikkuvasikan, 573 lampaan, 557 sian ja 30 hevosen ruhoa eli yhteensä 6 753 ruhoa. Lisäksi vietiin tarkastamosta suoraan 44 891 kg paloitetua lihaa.

¹⁾ Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua ruhomäärää.

Teurastamon juoksuratoja, sähkövinttureita ym. laitteita käytettiin seuraavaa muualla tarkastettua lihamäärää varten:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Sysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Raavaita kpl	1 032	988	1 399	915	1 097	847	650	863	1 070	1 174	1 224	1 050	12 309
Isoja vasikoita »	1 064	1 089	2 035	1 567	1 792	1 445	1 515	2 611	2 463	1 881	1 785	1 715	20 962
Pikkuvasikoita »	606	597	945	1 560	856	502	133	148	311	525	385	362	6 930
Lampaita »	2 550	1 339	1 932	1 610	1 630	1 535	1 254	2 707	2 738	3 450	3 235	1 940	25 920
Sikoja »	1 590	2 025	2 265	1 773	1 694	1 149	1 160	1 530	1 807	2 053	2 346	2 618	22 010
Hevosia »	51	42	67	34	22	32	14	32	41	19	35	18	407
Yhteensä, kpl	6 893	6 080	8 643	7 459	7 091	5 510	4 726	7 891	8 430	9 102	9 010	7 703	88 538
Muuta tavaraa kg	6 992	6 072	3 050	4 774	919	1 626	704	995	1 105	9 182	7 151	9 964	52 534

Edellä mainittu lihamäärä oli kilogrammoissa laskettuna eri kuukausina seuraava:

	Kg		Kg		Kg
Tammikuu	420 404	Toukokuu	430 444	Syyskuu	460 764
Helmikuu	459 312	Kesäkuu	334 401	Lokakuu	496 042
Maaliskuu	572 015	Heinäkuu	304 202	Marraskuu	523 104
Huhtikuu	429 700	Elokuu	415 102	Joulukuu	489 484
					Koko vuosi 5 334 974

Punnitseminen. Teurastamossa punnittiin vuoden aikana 61 216 vuotaa. Uudelleen punnittiin yhteensä 39 751 vuotaa.

Lihanhinnoittelu. Hinnoitellun lihan korkein ja alin hinta eri hintaryhmissä kunakin kuukautena ilmenee taulukosta n:o V.

Laboratorio. Vuoden kuluessa tehtiin laboratoriossa 281 täydellistä bakteriologista tutkimusta keittokokeineen ja ph-määräyksineen, 290 pienempää bakteriologista, bakterioskopista ja histologista tutkimusta, 178 keittokoetta ilman samanaikaista bakteriologista tutkimusta, 49 sekalaista tutkimusta sekä 26 533 sian ruhoa koskevaa trikinikoetta.

Täydellisiä koko ruhoja koskevia bakteriologisia tutkimuksia valaisevat seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

Eläinlajit	Eläinten luku	Bakteeripitoisuus			Keittokokeen tulos			Toimenpide	
		Ruunsaasti	Vähän	Bakteeriton	Voimakas viirashaju	Heikko viirashaju	Ei viirasta hajua	Hyväksyttyjen lukku	Hyväksyttyjen lukku
Raavaita	136	39	80	16	45	23	68	64	72
Hiehoja ja isoja vasikoita	18	5	10	3	6	4	8	13	5
Pikkuvasikoita	15	3	11	1	4	4	7	10	5
Sikoja ja porsaita	55	24	24	7	18	11	26	35	20
Hevosia	21	2	16	3	4	7	10	8	13
Yhteensä	245	73	141	30	77	49	119	130	115
Rokkovasikat	36	—	21	15	—	—	—	—	36

Tutkituista ruhoista oli 102 teurastusosastolta ja 179 lihan tarkastamolta, mikä on 0.17 % kaikista teurastamolla teurastetuista ja tarkastetuista ruhoista.

Tutkituista ruhoista, rokkovasikoita lukuunottamatta, hylättiin 53.1 %. Hylkäämisen syynä oli 23 tapauksessa, 17.5 % bakteeripitoisuus, 52 tapauksessa 40.0 % keittokokeessa todettu vieras haju tai liian korkea ph-luku, 45 tapauksessa, 34.5 % sekä bakteeripitoisuus että vieras haju tai liian korkea ph-luku sekä 10 tapauksessa, 7.8 % patologistanatominiset muutokset.

Määriteltyjä verenmyrkytyksiä todettiin 18 lehmässä, joista 16 oli aiheutunut kolibakteereista ja 2 anaerobabakteereista, 3 isossa vasikassa, joista 2 oli aiheutunut kolibakteereista ja 1 intermedius ryhmään kuuluvista bakteereista, 11 siassa, joista 8 oli aiheutunut sikaruusubakteereista ja 3 kolibakteereista, 3 pikkuvasikassa, joista kaikki olivat aiheutuneet kolibakteereista ja 1 hevosessa, joka oli kolibakteerien aiheuttama.

Tutkittaviksi otettiin seuraavista syistä: septikemian merkkejä 60 tapausta, rokkovasikat 36, mastitis 32, hätäteurastus 27, hepatitis 22, erysipelas suis 13, partus 13, nephritis 12, peritonitis 12, pericarditis traumatica 8, icterus 7, pneumonia 7 ja muista syistä 32 tapausta.

Pienemmät bakteriologiset, bakterioskopiset ja histologiset tutkimukset koskivat 26 pernaruttokoetta, jotka kaikki olivat kielteisiä, 49 tuberkuloosikoetta, 102 bakteriologista ja 78 histologista koetta, sekä 35 maitonäytettä.

Tuberkuloosin tähden tutkittiin 36 sikaa ja tulos oli 30 tapauksessa, 83.3 %, myönteinen. Muutokset esiintyivät 20 kertaa submaxillari- ja 16 kertaa mesenteriaalirauhasissa. 35 näytettä oli teurastusosastolta ja 1 näyte lihantarkastamolta. Nautoja tutkittiin 13 kpl, joista tulos 5 tapauksessa oli myönteinen ja 8 tapauksessa kielteinen. Muutokset esiintyivät 10 kertaa keuhkorauhasissa ja 3 kertaa muissa elimissä. 12 näytettä oli teurastusosastolta ja 1 lihantarkastamolta.

102 muusta bakteriologisesta tutkimuksesta tulos oli kielteinen 30 tapauksessa. Infektion syyt olivat seuraavat: 33 kertaa kolibakteereja, 12 sikaruusubakteereja, 5 pyogenasbakteereja, 4 anaerobabakteereja, 2 pastörella- ja 16 kertaa muita bakteereja.

Histologisissa tutkimuksissa todettiin muutoksia seuraavasti: 15 tapauksessa carcinomaa, 2 sarcomaa, 5 muita kasvainaisia, 22 rasvarappeutumista, 2 tuberkuloosia, 15 erilaisia tulehduksia ja 17 tapauksessa erilaisia muita muutoksia.

35 maitonäytettä tutkittaessa todettiin kerran streptococcus agalactiae.

Keittokokeita ilman samanaikaista bakteriologista tutkimusta valaisevat seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

Eläinlajit	Eläinten luku	Tulos			Toimenpide	
		+ + Voimakas vieras haju	+ Heikko vieras haju	— Ei vierasta hajua	Hylättyjen luku	Hyväksyttyjen luku
Raavaita	47	16	9	22	16	31
Hiehoja ja isoja vasikoita	3	2	—	1	2	1
Pikkuvasikoita	1	—	—	1	—	1
Lampaita	2	1	1	—	1	1
Sikoja ja porsaita	122	15	58	49	15	107
Hevosia	3	1	1	1	1	2
Yhteensä	178	35	69	74	35	143

Tutkituista ruhoista oli 126 teurastusosastolta ja 52 lihantarkastamolta. Tutkimusten perusteella hylättiin 35 ruhoa kokonaan eli 19.7 % koko tarkastetusta määrästä. Tutkimusten syinä olivat 112 karjunvikaa, 19 tapauksessa pullistustauti, 16 vieras haju, 10 traumaattinen sydänpussintulehdus, 6 munuaistauti, 2 keltatauti ja 13 tapauksessa jokin muu tauti.

Sekalaisia tutkimuksia suoritettiin 49. Ne olivat laadultaan sekä täydellisiä bakteriologisia tutkimuksia että erikoisia pienempiä, eivätkä koskeneet varsinaista lihantarkastustyötä, vaan olivat yksityisten tai terveystoimien lähettämiä jälkitarkastuksia ja erikoisia laboratorion omasta alotteesta suoritettuja.

Sairasosasto. Sairasosastolla teurastettiin tai obdusoitiin 108 eläintä, nimittäin 1 raavas, 15 isoa vasikkaa, 36 pikkuvasikkaa, 19 lammasta, 33 sikaa, 1 porsas ja 3 hevosta. 89 oli kuollut matkalla ja 6 teurastamon navetassa. Matkalla pistettyjä oli 5, sairassosasto.

tossa teurastettuja 5 ja kotona kuolleita 3. Kuoleman tai sairauden syyksi todettiin sika-ruusu-, koli- tai jonkin muun bakteerin aiheuttamat verenmyrkytykset. Muista syistä mainittakoon luunmurtumat, ruhjevammat, ruokamyrkytykset ym.

Tarkastuslääkärien toteamat taudit ja niistä johtuvat toimenpiteet käyivät selville taulukosta n:o II.

Matorakkulataudin (Cysticercus inermis) ja *nystyrätaudin (Tuberculosis)* esiintymistä valaisevat seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

Matorakkula (Cysticercus inermis).

Tarkastuspaikka		Rakkuloiden luku		Rakkulat olivat		Rakkulat löytyivät			Ruhoja kaikkiaan
Teurastus osastot	Lihan-tarkastamot	Yksi	Useampia	Eläviä ja kuolleita	Ainoastaan kuolleita	Ainoastaan päästä	Ainoastaan sydäimestä	Useamista paikoista	
61	1	40	22	55	7	48	5	9	62

Sonneja ja lehmii oli 39, hiehoja ja isoja vasikoita 23.

Nystyrätautia (*Tuberculosis*) todettiin 5 naudassa ja 30 siassa.

Matorakkulan (Cysticercus inermis) ja *nystyrätaudin (Tuberculosis)* esiintymiset v. 1938 ja vv. 1946—50 ilmenevät alla olevasta yhdistelmästä:

Vuosi	Cysticercus inermis		Tuberculosis			
	Nautojen luku	%	Nautojen luku	%	Sikojen luku	%
1938	264	0.41	—	—	227	0.73
1946	25	0.18	—	—	21	0.63
1947	42	0.12	—	—	25	0.10
1948	55	0.16	—	—	30	0.11
1949	45	0.07	—	—	28	0.06
1950	62	0.11	5	0.01	30	0.09

Käyttöosasto. *Konekeskus* käsitti konehallin, korjauspajan, jäätehtaan varastoineen sekä kellarikerroksessa olevat ainesten ja voiteluöljyn varastot. Jäähdytyshuoneiden jäähdyttämistä varten oli konehallissa kaksi turbojäähdytyskonetta à 240 000 ly/t —8° C + 25° C, syväjäähdytyshuoneiden jäähdyttämistä varten kaksi turbojäähdytyskonetta à 100 000 ly/t —18° C + 25° C tarpeellisine apukoneineen sekä kirkkaan jään valmistuslaitos, jonka vuorokautinen valmistusmäärä oli 400 kpl 25 kilon painoista jääkuutiota. Jäähdytyshuoneiden lämpötilojen ja ilman kosteuden tarkkailua varten oli konehalliin sijoitettu kaukolämpömittarit.

Jäähdytyskoneiden I—IV käyttöaika oli kertomusvuonna seuraava: I-koneen 600 tuntia 30 minuuttia, II:n 3 370 tuntia 35 minuuttia, III:n 252 tuntia ja IV:n 3 501 tuntia 10 minuuttia. Kloorikalsiumia käytettiin säiliössä I 15 345 kg ja säiliössä II 43 395 kg, yhteensä 58 740 kg. Jäätä valmistettiin 1 451 000 kg.

Lämpökeskus. Eri rakennusten lämmittämistä varten sekä tarvittavan lämpimän veden valmistamiseksi on kaksi Babcock & Wilcox vesiputkikattilaa à 190 m², yhteensä 380 m² 10 kg:n työpaineella, varustettuna 160 m²:n suuruisella savukaasu-etulämmittäjällä sekä koneellisella hiilensyöttölaitteella (ketjuarinalla). Toinen kattila on varustettu nykyään puulämmitykseen soveltuvalla tulipesällä.

Höyrykattilat lämmitettiin 3 981 tuntia 45 minuuttia, siitä kattila I 3 441 tuntia 45 minuuttia ja kattila II 540 tuntia. Halkoja kulutettiin 5 776 m³ ja kivihiiliä 197.95 tonnia eli kivihiilen määrä muunnettuna haloiksi, kaikkiaan 6 964 m³ halkoja. Vettä kulutettiin 1 307 m³.

Vedenkulutus. Helsingin kaupungin vesijohtolaitokselta tulevan veden kulutus kuutiometreissä jakaantui eri osastoille seuraavasti:

Lämpökeskus	1 307	Lihantarkastamo	192
Lämminvesti	27 576	Saniteettiteurastamo	301
Jäähdytyskoneet	11 077	Suuren karjan talli	1 373
Hallintorakennus	2 532	Pienen karjan talli	1 211
Ilmatiivistäjä	73	Lantala	1 094
Jätehdas	3 206	Viemäriveden puhdistamo	7 171
Tukkuhallin kellari	2 077	Karjanvaunujen puhdistamo ...	661
Jäähdytyshuoneet	490	Lihavaunujen puhdistamo	14
Sikateurastamo	5 127	Kanateurastamo	2 959
Suolipesimö	22 263	Kesänavetta	1 551
Mahojen tyhjennys	68 223	Pihojen kastelu	725
Suuren karjan teurastamo	7 484	Vuotavarasto	144
		Maidontarkastamo	777

Yhteensä m³ 169 608

Sähkönkulutus. Laitoksen tarvitsema sähkövirta saadaan Helsingin kaupungin sähkölaitokselta 5 250 voltin suurjännitteisenä teurastamon omalle muuntoasemalle, jossa jännite alennetaan 500 ja 220/127 voltin jännitteiseksi. 500 voltin jännitteinen virta käytetään jäähdytyskoneiden moottoreissa ja 220 voltin jännite pienemmissä moottoreissa, tuuletajissa ja valaistuksessa, ollen lamppujännite 127 voltia.

Eri jännitteisen sähkövirran kulutus kilovattitunneissa selviää seuraavasta: valaistusvirtaa käytettiin 82 478 kWh, 220 voltin voimavirtaa 404 926 kWh ja 500 voltin voimavirtaa 712 200 kWh, yhteensä 1 199 604 kWh.

Rautatievaununpesimöt. Teurastamolle kuuluu sinne saapuvien liha- ja karjawaunujen puhdistus ja desinfiointi. Kertomusvuoden aikana puhdistettiin 3 491 karjawaunua ja 127 lihawaunua, yhteensä 3 618 waunua. Lämpimän veden kulutus oli 791 m³ ja kylmän veden 675 m³.

Kalasatama. Kertomusvuoden aikana tuotiin Helsinkiin kalaa kaikkiaan 9 520 583 kiloa, josta suolattua silliä 4 046 600 kg ja tuoretta silakkaa 2 911 514 kg.

Seuraavat luvut valaisevat kalasataman toimintaa:

Kuukausi	Jäähdytyskone käynyt tuntia ja min.	Jäähdyttämössä säilytetty tavaraa, kg ¹⁾			Sähkövirran kulutus, kWt			Halkojen	Koksin	Veden	Voiteluöljyn	Ammoniakin
		Kalaa	Muuta tavaraa	Yhteensä	Valovirta	Voimavirta	Yhteensä					
								m ³	tonn.	m ³	kg	kg
Tammik.	—	173 634	10 480	184 114	315	—	315	4	1.5	73	1	—
Helmik.	—	102 210	3 940	106 150	256	—	256	1	2.5	159	—	—
Maalisk.	40.20	103 875	2 080	105 955	235	325	560	1	1.5	253	2	20
Huhtik.	108.30	132 907	16 050	148 957	196	939	1 135	1	1.0	743	—	—
Toukok.	167.30	180 052	19 190	199 242	131	1 354	1 485	1	0.5	972	2	—
Kesäk.	297.30	151 794	19 050	170 844	89	2 397	2 486	—	—	1 605	—	40
Heinäk.	209.30	104 481	18 205	122 686	59	3 840	3 899	—	—	1 222	2	—
Elok.	251.30	115 032	45 740	160 772	108	2 380	2 488	—	—	1 562	—	—
Syysk.	241.00	142 859	39 630	182 489	180	2 427	2 607	1	0.5	1 288	1.5	—
Lokak.	327.30	102 464	36 560	139 024	256	2 598	2 854	1	0.5	1 089	1.0	20
Marrask.	—	50 267	33 040	83 307	296	1	297	1	0.5	471	—	—
Jouluk.	8.00	42 050	37 300	79 350	328	27	355	2	1.5	362	1.0	—
Koko vuosi	1 651.20	1 401 625	281 265	1 682 890	2 449	16 288	18 737	13	10.0	9 799	10.5	80

Tulot ja menot. *Tuloja* oli kertomusvuonna talousarvion mukaan arvioitu kertyvän 68 075 720 mk, josta teurastamon tuloja 67 010 720 mk ja kalasataman tuloja 1 065 000 mk. Tilien mukaan nousivat tulot 64 474 649 mk:aan, josta teurastamon tuloja 63 466 198 mk ja kalasataman tuloja 1 008 451 mk. Tulot olivat siten teurastamon osalta 3 544 522 mk ja kalasataman osalta 56 549 mk arvioituja pienemmät. Kokonaisuudessaan olivat tulot 3 601 071 mk arvioitua määrää pienemmät.

¹⁾ Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua kilomäärää.

Eri tuloerät ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

Tuloerä	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk	Ylitulot (+) Vajaus (—), mk
Teurastusosastot	23 500 000	21 225 202	— 2 274 798
Lihantarkastamot	7 000 000	6 239 027	— 760 973
Tukkuuymyntihalli	8 000 000	8 338 791	+ 338 791
Kuljetusratojen ym. laitteiden käyttämisestä ...	3 000 000	3 267 441	+ 267 441
Jäähdyttämöt	16 500 000	16 493 591	— 6 409
Luontoisetujen korvaukset	105 720	136 685	+ 30 965
Muut tulot	9 970 000	8 773 912	— 1 196 088
Yhteensä	68 075 720	64 474 649	— 3 601 071

Seuraavasta prosenttilaskelmasta ilmenee vv:n 1938 ja 1947—50 eri tuloryhmien osuus kokonaistulosta:

Tuloerä	1938	1947	1948	1949	1950
Teurastusosastot	26.4	17.7	28.3	35.6	32.9
Lihantarkastamot	12.4	11.7	12.6	9.5	9.7
Tukkuuymyntihalli	25.3	15.2	14.8	11.8	12.9
Kuljetusradat ym.	5.4	6.6	6.1	4.0	5.1
Jäähdyttämöt	14.4	25.2	24.2	23.6	25.6
Luontoisedut	0.8	0.3	0.3	0.1	0.2
Muut tulot	15.3	23.3	13.7	15.4	13.6
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Menot. Kaupungin v:n 1950 talousarvioon merkittiin teurastamoa varten määrärahoja yhteensä 61 521 601 mk, johon kertomusvuonna myönnettiin ylitysoikeuksia, lisämäärärahoja sekä kalliinajanlisäyksiä yhteensä 10 688 858 mk. Kaikkiaan oli siis käytettävissä 72 210 459 mk, mistä käytettiin 72 073 301 mk. Eri menoeriin määrärahat ja kustannukset jakaantuivat seuraavasti:

Menoerä	Talousarvion määräraha, mk	Lisämäärä- raha, mk	Käytetty tilien mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Palkkiot	108 900	12 275	121 175	—
Sääntöpalkkaiset virat	14 531 950	5 586 120	20 118 070	—
Tilapäistä työvoimaa	2 017 594	539 795	2 557 389	—
Kesäloimasijaiset	404 820	—	207 854	+ 196 966
Vuokra	3 901 924	—	3 901 924	—
Lämpö	6 774 250	—	7 552 164	— 777 914
Valaistus	222 450	—	312 544	— 90 094
Hylkyliha	500 000	—	324 243	+ 175 757
Vedenkulutus	1 900 000	—	1 947 406	— 47 406
Puhtaanapito	4 500 000	1 800 000	7 169 431	— 869 431
Painatus ja sidonta	600 000	—	553 478	+ 46 522
Tarverahat	525 000	—	791 692	— 266 692
Vaatteiden pesu	75 000	—	135 551	— 60 551
Koneiden ja työkalujen hankinta .	4 000 000	—	2 690 985	+ 1 309 015
Yleisten laitteiden kunnossapito	3 000 000	—	2 246 471	+ 753 529
Tapaturmavakuutusmaksut	100 000	—	458 400	— 358 400
Käyttövoima	3 312 500	—	3 322 471	— 9 971
Rehut ja kuivikkeet	410 000	—	666 951	— 256 951
Tarveaineet	937 213	—	1 404 778	— 467 565
Rakennusten, teiden ja ratojen kor- jaukset ja kunnossapito	6 500 000	—	5 639 656	+ 860 344
Teurastajien palkat	7 200 000	2 750 668	9 950 668	—
Yhteensä	61 521 601	10 688 858	72 073 301	+ 137 158

V:n 1950/51 vaihteessa oli teurastamon varastossa 4 m³ halkoja ja 0.5 tonnia koksia eli 7 450 mk:n arvosta ja 975 tonnia kivihiiliä 4 453 800 mk:n arvosta, yhteensä 4 461 250 mk:n arvosta. Kalsiumkloridia oli 850 kg 18 300 mk:n arvosta. Varaston kokonaisarvo oli siis 4 479 550 mk.

Selvemmän kuvan saamiseksi kokonaismenot on alla olevassa yhdistelmässä jaoiteltu pääryhmiinsä ja vertailun vuoksi on niihin rinnastettu v:n 1949 menot, minkä lisäksi menoerien osuudesta kokonaismenoihin on tehty prosenttilaskelma:

	1949	1950	1938	1949	1950
Menoerä	Kokonaismäärä, mk	Kokonaismäärä, mk	%	%	%
Palkkausten menot	32 724 122	40 124 587	37.1	56.3	55.7
Palkkiot	76 385	121 175	0.6	0.1	0.2
Sääntöpalkkaiset virat	14 896 006	20 118 070	28.5	25.6	27.9
Tilapäistä työvoimaa	1 954 763	2 557 389	6.0	3.4	3.6
Kesälomasijaiset	216 663	207 854	0.8	0.4	0.3
Puhtaanapito	5 506 667	7 169 431	1.2	9.5	9.9
Teurastajien palkat	10 073 638	9 950 668	—	17.3	13.8
Vuokra	1 993 337	3 901 924	25.8	3.5	5.4
Käyttökustannukset	14 300 101	14 539 363	24.7	24.6	20.2
Lämpö	7 545 741	7 552 164	6.9	13.0	10.5
Valaistus	233 861	312 544	1.6	0.4	0.4
Vedenkulutus	2 144 421	1 947 406	5.6	3.7	2.7
Käyttövoima	3 436 502	3 322 471	7.8	5.9	4.6
Tarveaineet	939 576	1 404 778	2.8	1.6	2.0
Kunnossapitokustannukset	6 262 905	10 577 112	7.9	10.8	14.6
Koneiden ja työkalujen hankinta ..	2 010 771	2 690 985	2.2	3.5	3.7
Yleisten laitteiden kunnossapito	1 613 360	2 246 471	5.7	2.8	3.1
Korjaus ja muutostyöt	2 638 774	5 639 656			
Muut kustannukset	2 789 574	2 930 315	4.5	4.8	4.1
Hylkylihan korvaus	387 424	324 243	—	0.7	0.4
Painatus ja sidonta	605 059	553 478	1.0	1.0	0.8
Tarverahat	708 439	791 692	2.5	1.2	1.1
Vaatteiden pesu	77 425	135 551	0.3	0.1	0.2
Tapaturmavakuutusmaksut	460 844	458 400	0.2	0.8	0.6
Rehut ja kuivikkeet	550 383	666 951	0.6	1.0	1.0
Menot yhteensä	58 070 039	72 073 301	100.0	100.0	100.0
Tulot yhteensä	74 550 999	64 474 649			
Ylitys (+) Vajaus (—)	+16 480 960	—7 598 652			

I. Kalantuonti Helsinkiin rautateitse, autoilla ja meritse kuukausittain v. 1950

Kuukausi	Rautateitse			Autoilla			Meritse			Kaik- kiaan
	Tuo- retta	Suo- lattua	Savus- tettua	Tuo- retta	Suo- lattua	Savus- tettua	Tuo- retta	Suo- lattua	Kui- vattua	
	kalaa 1000 kg									
Tammikuu	78.5	24.6	—	166.6	0.1	—	13.6	—	—	283.4
Helmikuu	80.4	2.1	—	275.4	0.3	—	—	782.1	—	1 140.3
Maaliskuu	65.8	1.1	—	248.9	2.4	—	—	—	—	318.2
Huhtikuu	50.6	—	0.8	315.4	0.9	1.7	23.6	—	—	393.0
Toukokuu	72.3	0.7	2.1	404.8	3.2	2.7	241.2	—	—	727.0
Kesäkuu	74.0	2.0	7.3	423.3	0.4	0.2	603.0	22.0	—	1 132.2
Heinäkuu	56.2	3.8	1.7	131.8	—	3.4	93.6	—	—	290.5
Elokuu	59.6	2.7	5.4	133.3	1.0	—	38.5	—	—	240.5
Syyskuu	60.8	7.0	1.7	208.6	3.1	1.4	41.4	823.1	—	1 147.1
Lokakuu	203.0	52.5	—	143.5	25.2	0.7	27.7	30.5	—	483.1
Marraskuu	130.7	6.5	—	133.0	4.3	0.1	5.8	0.7	—	281.1
Joulukuu	60.9	21.4	—	160.4	4.0	0.1	1.3	2 377.7	458.4	3 084.2
Koko vuosi	992.8	124.4	19.0	2 745.0	44.9	10.3	1 089.7	4 036.1	458.4	9 520.6

II. Hylkäämiset ryhmitettyinä niiden

Hylkäämisen syy			Teurastus -									
			Sonneja ja härkkiä		Lehmiä		Hiehoja ja isoja vasik.		Pikku-vasikoita		Elimiä ym.	
			Koko ruhoja elintneen	Elimiä ym. Ruhonosia elintneen tai ilman	Koko ruhoja elintneen	Ruhonosia elintneen tai ilman	Koko ruhoja elintneen	Elimiä ym. Ruhonosia elintneen tai ilman	Koko ruhoja elintneen	Ruhonosia elintneen tai ilman		
1	Abscessus	Märkäpesäkkeet	—	—	—	3	82	—	—	5	—	1
2	Acetonaemia	Puutostauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Actinomycoosis	Sädesienitauti	—	3	—	—	33	—	—	2	—	—
4	Angiectasia hepatis	Pilkkumaksa	—	—	—	1	45	—	—	1	—	—
5	Arthritis, bursitis, gonitis	Nivel-, limapussin- tai polvitulehdus	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
6	Bronchopneumonia catarrhalis chron, suum	Porsasyskä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Cachexia	Nääntyminen	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—
8	Contusiones, fracturae, haemorrhagia	Ruhjevammat, luunmurtumat, verenvuodot	—	1	—	17	2	8	—	—	—	—
9	Cystae	Rakkokasvaimet	—	—	—	1	9	—	—	—	—	—
10	Cysticercus inermis	Matorakkulat	—	12	—	—	28	—	—	21	—	—
11	» tenuicollis	Matorakkulat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Distomatosis	Maksamadot	—	33	—	1	202	—	—	85	—	1
13	Erysipelas suis	Sikaruusu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Castritis et pericarditis traumatica	Traumaattinen maha- ja sydän-pussintulehdus	—	1	—	1	7	24	—	2	—	—
15	Icterus	Keltatauti	—	—	—	1	3	—	—	3	—	—
16	—	Kehittymättömyys	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
17	—	Likaantuminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Mastitis	Utaretulehdus	—	—	—	2	231	—	—	—	—	—
19	Metritis	Kohtutulehdus	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
20	Nephritis	Munuaistulehdus	—	—	—	2	8	1	4	1	—	—
21	—	Pilaantuminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Piroplasmosis	Punatauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Pneumonia	Keuhkokuume	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—
24	Pyaemia	Märkämyrkytys	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
25	—	Rehu-, kalttausvesi-, veriaspi-ratio	—	2	—	—	23	—	—	9	—	—
26	Septicaemia	Verenmyrkytys	—	—	—	1	—	1	—	2	—	—
27	Tuberculosis	Nystyrätauti	—	1	1	1	6	—	—	1	—	—
28	Tumores	Kasvannaiset	—	—	—	1	3	—	—	1	—	—
29	—	Vieras haju, väri, maku	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
30	Alii morbi	Muut taudit	1	5	10	14	9	20	2	17	37	2
31	Yhteensä		1	2	56	21	48	1	150	45	1	3

Huom.! Taulukkosarakkeeseen Elimiä ym. merkityt luvut eivät osoita elinten lukua, vaan eläinten

syyn ja kohteiden mukaan vuonna 1950

osastot										Lihantarkastamo													
Lampaita		Sikoja		Porsaita		Hevosia		Sonneja ja härkiä		Lehmiä		Hiehoja ja isoja vasik.		Pikkuvasikoita									
Ruhonosiä elini- neen tai lihan Koko ruhoja elimineen	Elimiä ym.	Ruhonosiä elini- neen tai lihan Koko ruhoja elimineen	Elimiä ym.	Ruhonosiä elini- neen tai lihan Koko ruhoja elimineen	Elimiä ym.	Ruhonosiä elini- neen tai lihan Koko ruhoja elimineen	Elimiä ym.	Ruhonosiä elini- neen tai lihan Koko ruhoja elimineen	Elimiä ym.	Ruhonosiä elini- neen tai lihan Koko ruhoja elimineen	Elimiä ym.	Ruhonosiä elini- neen tai lihan Koko ruhoja elimineen	Elimiä ym.	Ruhonosiä elini- neen tai lihan Koko ruhoja elimineen	Elimiä ym.								
1	2	1	23	12	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	1							
—	—	—	20	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2							
—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	4							
—	—	—	61	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	5							
—	—	—	—	171	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	6							
3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	7							
—	3	—	152	11	1	2	—	—	—	4	25	8	1	2	2	8							
—	—	—	—	15	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	9							
—	16	—	1	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10							
—	580	6	3	7	—	—	—	—	1	—	—	28	—	—	—	11							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12							
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	5	6	9	1	—	—	13							
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	—	—	1	14	—	14							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	—	15							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4	2	16							
—	—	26	—	9	—	—	1	—	—	12	—	17	—	1	—	17							
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	18							
—	—	—	—	21	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	19							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	4	1	12	18	20							
—	1	—	—	20	—	1	2	—	—	1	—	1	1	—	—	21							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22							
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24							
—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	117	—	74	—	9							
—	—	—	—	24385	752	—	—	—	—	42	—	—	5	100	—	25							
—	—	—	—	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26							
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	27							
2	—	12	7	—	—	—	—	—	—	21	10	3	7	2	45	28							
19	1	26	48	49	585	1	1	2	3	35	9	73	8	17	46	29							
25	5	627	68	342	25	322	1	1	753	3	7	40	—	1	6	30							
141	55	272	32	17	115	330	61	38	31	—	—	—	—	—	—	—							

lukua, joista ne on hylätty.

Jatkoa

Hylkäämisen syy			Lihantarkastamo							
			Lampaita		Sikoja		Porsaita		Hevosia	
			Koko ruhoja elimeen	Ruhonosi elini- neen tai lihan Koko ruhoja elimeen	Elimiä ym.	Ruhonosi elini- neen tai lihan Koko ruhoja elimeen	Elimiä ym.	Ruhonosi elini- neen tai lihan Koko ruhoja elimeen	Elimiä ym.	Ruhonosi elini- neen tai lihan Koko ruhoja elimeen
1	Abscessus	Märkäpesäkkeet	—	—	—	1	—	—	—	—
2	Acetonaemia	Puutostauti	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Actinomycosis	Sädesienitauti	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Angiectasia hepatis	Pilkumaksa	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Arthritis, bursitis, gonitis	Nivel-, limapussin- tai polvi- tulehdus	—	—	—	1	—	—	—	—
6	Bronchopneumonia catarrhalis	Porsasyskä	—	—	—	—	—	—	—	—
7	chron. suum	Nääntyminen	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Cachexia	Ruhjevammot, luunmurtumat, verenvuodot	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Contusiones, fractu- rae, haemorrhagia	—	1	1	—	6	60	1	—	6 13
10	Cystae	Rakkokasvaimet	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Cysticercus inermis	Matorakkulat	—	—	—	—	—	—	—	—
12	» tenuicollis	Matorakkulat	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Distomatosis	Maksamadot	—	76	—	—	—	—	—	—
14	Erysipelas suis	Sikaruusu	—	—	—	7	15	6	—	—
15	Gastritis et pericardi- tis traumatica	Traumaattinen maha- ja sydän- pussintulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Icterus	Keltatauti	5	—	—	4	—	—	—	1
17	—	Kehittymättömyys	—	—	—	—	—	—	—	1
18	—	Likaantuminen	—	—	—	1	—	—	—	—
19	Mastitis	Utaretulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Metritis	Kohtutulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Nephritis	Munuaistulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—
22	—	Pilaantuminen	3	2	4	3	14	2	—	1 1
23	Piropasmosis	Punatauti	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Pneumonia	Keuhkokuume	—	—	—	—	—	1	—	—
25	Pyaemia	Märkämyrkytys	—	—	—	—	—	—	—	—
26	—	Rehu-, kaltausvesi-, veriaspi- ratio	—	—	29	—	—	604	—	—
27	Septicaemia	Verenmyrkytys	—	—	—	16	—	—	—	5
28	Tuberculosis	Nystyrätauti	—	—	—	—	—	1	—	—
29	Tumores	Kasvannaiset	—	—	—	—	—	—	—	—
30	—	Vieras haju, väri, maku	4	—	—	14	66	2	—	2 1
31	Alii morbi	Muut taudit	34	123	29	7	6	—	—	12 — 9
Yhteensä			47	3 232	79	165	625	—	—	27 15 10

Huom.: Ks. edell. siv. huomautusta.

III. Tukkumyyntihallin ja jäähdyttämön käyttö vuosina 1940—50

Vuosi	Ruhoja, kpl									Muuta tavaraa, kg	Yhteensä, kg
	Raa- vaima	Isoja vasi- koita	Pikku- vasi- koita	Lam- paita	Sikoja	Por- saima	Hevo- sia	Hir- viä, poroja	Ket- tuja		
Tukkumyyntihallissa myytiin											
1941	10 450	13 067	11 388	5 017	6 546	130	1 464	—	—	228 894	3 377 678
1942	5 381	5 006	7 552	1 622	2 474	39	976	—	—	82 359	1 571 026
1943	5 533	8 703	14 472	2 841	4 657	66	1 037	—	—	91 229	2 266 066
1944	13 815	11 993	13 863	5 157	9 542	217	2 426	—	—	119 762	3 945 627
1945	12 377	6 165	13 678	3 970	3 320	133	1 839	—	—	167 372	2 925 794
1946	11 766	7 049	14 024	5 029	3 699	49	1 239	—	—	56 238	2 603 839
1947	35 487	18 711	22 631	52 290	41 651	51	4 299	—	—	288 709	11 142 036
1948	28 948	26 951	28 717	61 832	45 018	—	4 500	—	—	577 518	11 716 022
1949	35 768	44 544	32 146	77 749	78 855	—	2 603	—	—	513 392	16 500 993
1950	36 629	56 360	28 336	62 278	56 369	—	3 431	—	—	746 173	15 840 429
1941—50	196 154	198 549	186 807	277 785	252 131	685	23 814	—	—	2 871 646	71 889 510
Jäähdyttämössä säilytettiin											
1941	37 144		14 968	6 719	9 363	378	3 627	—	—	171 335	.
1942	20 053		11 586	2 060	3 533	397	2 204	116	84	160 160	.
1943	36 456		24 833	5 505	16 407	323	3 161	129	228	349 768	.
1944	37 903		25 737	5 117	21 290	629	7 199	—	—	545 414	.
1945	33 751		17 787	5 384	7 676	173	4 895	—	—	441 670	.
1946	36 593		24 744	9 462	10 431	108	7 371	—	—	621 959	.
1947	88 817		25 370	78 905	89 055	225	20 721	—	—	760 777	.
1948	93 755		32 170	80 225	93 139	161	22 252	—	—	692 161	.
1949	150 646		37 343	90 738	161 618	—	9 603	—	—	659 398	.
1950	169 006		29 987	60 274	108 276	—	14 858	—	—	824 513	.
1941—50	704 124		244 525	344 389	520 788	2 394	95 891	245	312	5 227 155	.

IV. Syväjäädyyttämön käyttö vuosina 1941—50

Vuosi	Syväjäädyyttämössä säilytettiin						
	Metsän- riistaa	Kanoja ym. siipi- karjaa	Kani- neja	Lihaa	Muuta tavaraa	Metsäs- täjä- kopeissa	Yh- teensä
	Kilogrammaa						
1941	42 057	123 936	—	9 663	11 527	—	187 183
1942	178 737	39 112	—	82 566	12 487	19 000	331 902
1943	165 329	51 853	8 831	236 139	50 581	23 700	536 433
1944	103 576	54 309	28 267	153 702	30 943	23 400	394 197
1945	127 124	67 085	34 481	70 770	43 776	27 200	370 436
1946	64 238	81 052	48 962	123 818	6 619	27 400	352 089
1947	26 413	27 513	11 121	120 703	49 314	27 400	262 464
1948	19 460	31 055	—	302 780	7 991	25 000	386 286
1949	20	33 238	—	230 594	57 174	25 000	346 026
1950	57 114	—	—	191 176	38 877	25 000	312 167
1941—50	1 293 221	—	131 662	1 521 911	309 289	223 100	3 479 183

V. Lihan tukkuhinnat Helsingissä vuonna 1950.

Kuukausi ja hintataso		Isot sonnit			Lehmät			Nuoret sonnit			Hiehot			Ruohovasikat			Pikkuvasikat			Juottovasikat			Lampaat			Lihotussiat			Emakot			Hevoset		
		Paras laatu	Keskil- laatu	Huono laatu	Paras laatu	Keskil- laatu	Huono laatu	Paras laatu	Keskil- laatu	Huono laatu	Paras laatu	Keskil- laatu	Huono laatu	Paras laatu	Keskil- laatu	Huono laatu	Paras laatu	Keskil- laatu	Huono laatu	Paras laatu	Keskil- laatu	Huono laatu	Paras laatu	Keskil- laatu	Huono laatu	Paras laatu	Keskil- laatu	Huono laatu	Paras laatu	Keskil- laatu	Huono laatu	Paras laatu	Keskil- laatu	Huono laatu
Hinta kilogrammalta, markkaa																																		
Tammikuu,	korkein	—	175	—	150	140	120	180	175	160	—	—	—	180	170	160	—	120	—	250	220	190	150	140	110	170	165	150	140	130	120	—	—	—
»	alin	—	160	—	130	120	100	165	160	140	—	—	—	160	150	140	—	110	—	240	200	170	125	115	80	165	160	150	130	120	110	—	—	—
Helmikuu,	korkein	—	165	—	145	130	120	170	165	150	—	—	—	170	160	150	—	115	—	230	200	280	150	140	120	165	155	145	140	135	130	—	—	—
»	alin	—	145	—	125	115	100	155	150	140	—	—	—	150	140	130	—	110	—	220	190	160	140	130	110	155	150	140	130	120	110	—	—	—
Maaliskuu,	korkein	175	175	170	145	135	120	180	170	150	—	—	—	180	175	160	120	130	100	240	210	190	150	140	100	155	150	145	140	135	130	35	30	25
»	alin	175	160	170	140	125	110	170	165	130	—	—	—	165	160	140	120	110	100	230	200	170	135	120	80	150	145	140	135	130	120	30	25	20
Huhtikuu,	korkein	175	170	165	150	145	130	180	170	150	—	—	—	180	170	160	—	100	—	240	210	190	140	130	100	145	140	130	130	125	120	35	30	25
»	alin	160	155	150	140	130	110	170	165	140	—	—	—	165	160	130	—	100	—	240	200	180	120	100	70	140	130	125	120	115	110	35	30	20
Toukokuu,	korkein	180	180	170	160	150	120	185	180	165	—	—	—	185	180	170	—	110	—	250	220	190	130	110	80	160	155	145	155	125	120	50	45	40
»	alin	165	160	155	140	130	110	170	165	130	—	—	—	165	155	130	—	100	—	240	190	170	120	100	60	145	140	120	115	110	100	35	30	25
Kesäkuu,	korkein	180	175	170	150	145	130	180	175	160	—	—	—	185	175	160	—	130	—	240	210	190	140	125	90	180	175	160	160	145	130	55	50	40
»	alin	170	165	160	130	120	100	170	160	145	—	—	—	165	160	140	—	120	—	230	190	170	120	100	80	170	165	155	140	135	120	45	45	35
Heinäkuu,	korkein	185	180	175	160	150	130	190	185	175	—	—	—	190	180	160	—	135	—	240	220	200	165	150	120	200	195	185	175	170	160	65	60	50
»	alin	175	170	160	155	145	125	180	180	170	150	—	—	180	170	140	—	130	—	220	200	180	150	140	100	180	175	165	145	140	130	45	40	35
Elokuu,	korkein	175	170	160	150	140	120	180	170	150	—	—	—	175	165	150	—	130	—	230	200	180	170	160	140	195	190	180	175	165	150	55	50	40
»	alin	165	160	155	130	110	80	170	160	140	—	—	—	165	155	130	—	130	—	220	190	170	150	140	100	185	180	170	170	160	130	45	40	30
Syyskuu,	korkein	175	175	160	150	140	120	180	175	165	175	165	150	170	150	130	—	130	—	220	190	175	170	165	150	195	190	185	180	170	160	55	50	40
»	alin	175	165	160	140	125	100	175	170	160	170	160	140	160	130	120	—	130	—	220	180	170	170	160	120	190	185	175	170	165	150	50	45	40
Lokakuu,	korkein	180	175	170	155	140	110	190	185	175	185	175	160	180	160	120	—	130	—	240	210	190	170	165	130	195	185	180	170	165	155	50	40	30
»	alin	170	165	160	135	120	80	175	165	150	170	160	140	160	130	120	—	120	—	230	190	170	170	160	100	185	180	170	155	140	130	30	25	20
Marraskuu,	korkein	180	175	170	140	125	100	180	175	170	175	170	150	180	165	140	—	130	—	240	210	190	170	165	120	180	170	160	150	140	120	35	30	25
»	alin	180	160	170	130	115	80	170	165	140	165	155	135	155	130	120	—	120	—	230	190	170	160	140	100	170	160	150	140	130	120	30	25	20
Joulukuu,	korkein	180	175	170	140	130	110	185	180	175	180	170	150	180	175	160	—	130	—	240	210	190	175	165	140	185	175	165	140	130	120	35	30	25
»	alin	180	175	170	140	125	110	180	175	170	170	170	150	170	160	140	—	130	—	240	200	180	170	165	120	175	170	150	140	130	120	30	25	20

Alle 50 kg:n jouluporsaan korkein keskilaadun hinta oli 195 mk kg:ltä.

VI. Kalantuonti Helsinkiin kuukausittain ja kalalajeittain sekä lähetyspaikkakuntien mukaan vuonna 1950

Kuukausi:	Siika	Hanki	Alven	Kuha	Lahna	Säynävä	Kilohaili	Lohi	Siika	Made	Turska	Siili	Muu kala	Yhteensä
	1 000 kg													
Tammikuu	152.7	29.1	5.1	6.4	9.9	2.1	—	3.0	8.3	17.5	0.0	46.4	2.9	283.4
Helmikuu	236.5	36.0	5.6	4.4	4.1	0.4	—	4.2	2.9	28.6	0.3	815.1	2.2	1 140.3
Maaliskuu	231.5	33.4	2.0	4.6	8.1	0.6	—	5.2	2.6	7.9	—	19.6	2.7	318.2
Huhtikuu	235.2	37.2	12.9	9.5	49.8	22.4	—	4.5	6.0	3.2	0.3	3.6	8.4	393.0
Toukokuu	469.7	61.5	52.3	20.4	69.4	11.3	—	18.2	14.8	1.1	0.0	1.0	7.3	727.0
Kesäkuu	828.4	76.6	44.2	2.1	105.8	2.5	—	32.9	13.6	—	0.0	21.5	4.6	1 132.2
Heinäkuu	184.1	33.1	13.0	6.7	11.6	1.4	—	28.9	7.6	—	0.9	0.2	3.0	290.5
Elokuu	96.2	40.0	26.9	1.8	12.7	2.7	17.8	18.2	20.6	—	—	0.9	2.7	240.5
Syyskuu	158.8	49.0	15.0	1.0	4.1	2.7	34.3	14.2	43.8	—	—	817.2	7.0	1 147.1
Lokakuu	178.3	34.3	9.8	1.6	4.6	1.7	8.7	19.0	166.4	0.1	0.4	35.6	22.6	483.1
Marraskuu	108.3	16.0	10.8	1.3	11.9	1.0	—	16.5	79.3	2.7	0.3	7.4	25.6	281.1
Joulukuu	166.4	8.6	10.5	2.0	8.0	0.2	—	20.7	3.8	10.7	458.7	2 389.7	4.9	3 084.2
Koko vuosi	3 046.1	454.8	208.1	61.8	300.0	49.0	60.8	185.5	369.7	71.8	460.9	4 158.2	93.9	9 520.6
Siitä														
Tuoretta	2 900.9	454.8	208.1	61.8	300.0	49.0	60.8	152.1	368.2	71.8	2.5	111.6	85.9	4 827.5
Suolattua	115.9	—	—	—	—	—	—	33.4	1.5	—	—	4 046.6	8.0	4 205.4
Savustettua	29.3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29.3
Kuivattua	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	458.4	—	—	458.4
Lähetyspaikkakunta:														
Helsinki—Hanko	656.5	116.1	72.0	3.6	44.9	4.0	5.2	11.7	12.0	7.7	1.0	2.0	11.1	947.8
Helsinki—Loviisa—Kotka ..	1 078.0	62.3	31.2	12.2	79.6	6.2	51.1	2.9	1.9	3.4	1.3	—	12.2	1 342.3
Hanko—Turku	1 108.2	175.0	69.1	25.2	63.8	30.2	—	27.2	29.2	15.7	0.1	101.6	5.3	1 650.6
Pori	58.2	14.9	8.1	0.7	6.7	0.9	—	10.4	13.8	2.4	0.1	—	3.1	119.3
Kristiina—Vaasa—Oulu	39.1	28.8	2.4	2.2	38.3	4.4	—	128.9	302.2	37.4	—	44.6	22.6	650.9
Tampere—Hämeenlinna	—	0.6	—	5.3	0.5	—	—	—	1.3	2.9	—	—	18.1	28.7
Kuopio—Kajaani	—	0.1	—	9.7	0.5	—	—	—	0.4	0.2	—	—	21.1	32.0
Ahvenanmaa	106.1	57.0	25.3	2.9	65.7	3.3	4.5	4.4	8.9	2.1	—	—	0.4	280.6
Tanska	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13.6	—	13.6
Norja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	458.4	313.6	—	772.0
Hollanti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	490.0	—	490.0
Iso-Britannia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 320.8	—	2 320.8
Islanti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	872.0	—	872.0
Kaikkiaan	3 046.1	454.8	208.1	61.8	300.0	49.0	60.8	185.5	369.7	71.8	460.9	4 158.2	93.9	9 520.6